

PREGLED DOMAĆE I STRANE STRUČNE ŠTAMPE

VIŠEJEZIČNI KARTOGRAFSKI RJEČNIK

Multilingual Dictionary of Technical Terms in Cartography. International Cartographic Association, Commission II. Franz Steiner Verlag GmH, Wiesbaden 1973. Cijena DM 98.

Ovaj »Višejezični kartografski rječnik« rezultat je osmogodišnjeg rada Komisije II (Definicije, klasifikacija i standardizacija kartografskih termina) Međunarodnog kartografskog udruženja (MKU) i niza drugih radnih grupa u pojedinim državama. Komisija II izabrana je na generalnoj skupštini MKU u Londonu 1964. a za predsjednika je izabran prof. E. Meynen iz SR Njemačke. Članovi Komisije (6 redovnih i 10 dopisnih) smatrali su da će svoj zadatak u toj Komisiji najbolje ispuniti izradom višejezičnog kartografskog rječnika.

Rječnik koji su izradili, s oko 1200 termina i gotovo 600 strana, dokaz je ogromnog truda i velikog entuzijazma uloženog u taj posao. Za svaki termin dane su definicije na njemačkom, engleskom, francuskom, španjolskom i ruskom jeziku. U slijedećih devet jezika dani su samo termini bez definicija: češki, talijanski, japanski, mađarski, nizozemski, portugalski, poljski, švedski i slovački.

Za svaki od navedenih četrnaest jezika dan je na kraju abecedni popis svih termina s decimalnom oznakom svakog termina. Naime, svi termini klasificirani su u deset glavnih grupa, a u svakoj grupi u određeni broj podgrupa. Svaki termin ima svoj broj u kojem prva brojka označuje broj glavne grupe, slijedeće brojke ispred decimalne točke broj podgrupe, a iza decimalne točke dolazi broj samog termina unutar njegove podgrupe.

Spomenutih deset grupa u koje su svrstani svi termini jesu:

1. Kartografija i područja kartografije
2. Karte i kartografska djela
3. Matematička kartografija
4. Načini kartografskog prikaza
5. Redakcija i sastavljanje karata
6. Izrada kartografskih originala
7. Reprodukcijska karata

8. Klasifikacija karata i dokumentacija
9. Upotreba karata
10. Kartografske organizacije

Rječnik sadrži i dva dodatka. U prvom su na njemačkom, engleskom, francuskom, španjolskom i ruskom jeziku dani nazivi na 224 kartografske projekcije. U drugom dodatku, na istim jezicima, dani su nazivi za 7 vrste kartografskih projekcija.

U prilogu su dane tri karte samo okvirom, opisom i vanokvirnim sadržajem a bez sadržaja karte. Na tim kartama i to na listu topografske karte Francuske 1:50 000, na listu za padnonjemačke Pregledne topografske karte 1:200 000 i na kenijskom listu Međunarodne karte svijeta 1:1 000 000 dani su nazivi i objašnjenje elemenata okvira, opisa i vanokvirnog sadržaja.

Poseban značaj ovog rječnika odnosno djelatnosti Komisije II je i u tome što su u mnogim državama potakli rad na izradi vlastitih kartografskih rječnika. Tako se i kod nas na Katedri za kartografiju Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od kraja 1971. godine radi na izradi vlastitog rječnika kartografskih termina u okviru temeljnu koju financira Fond za naučni rad SR Hrvatske. Taj rad omogućit će da drugo izdanje »Višejezičnog kartografskog rječnika«, na kojem Komisija II već radi, uđu i termini na našer jeziku.

N. Frančula

ATLAS KOMPJUTORSKIH KARATA ŠVICARSKE

»Computer-Atlas der Schweiz« (Atlas kompjutorskih karata Švicarske) što ga je 1972. godine objavio ugledni švicarski izdavač geografske literaturu i kartografskih proizvoda Kümmerly & Frey, jedan je od prvih atlasa te vrste.

Terminom kompjutorske karte označavamo tematske karte kod kojih je određena tema obrađena u kompjutorski kartografski prikaz izveden preko izlaznih jedinica štampača ili pisača. Grafički znaci koji se mogu koristiti u kartografski prikaz su svi znaci koje se nalaze na pisačima i štampačima.

(slova, brojke i posebni znaci) te, kod štampača, znaci koji se dobiju višestrukim štampanjem navedenih znakova jednih preko drugih. Zbog ograničenih mogućnosti kompjutorske grafike, ne mogu se komjutorske karte po grafičkoj kvaliteti uspoređivati s tematskim kartama izrađenim dosad uobičajenim metodama. Međutim, za raznovrsna istraživanja, planiranja i studije, kao radne karte, kompjutorske su karte vrlo prikladne i u svijetu prihvaćene. Atlasi kompjutorskih karata poput ovog o kome je ovdje riječ, najbolji su dokaz prihvaćenosti takvih karata i potrebe za njima.

Autori atlasa jesu: Kilchenmann, Steiner, Matt i Gächter, a predgovor je napisao poznati švicarski kartograf E. Imhof. Kompjutorske karte izrađene su u Računskom centru Geografskog instituta univerziteta u Zürichu.

U tekstualnom dijelu, koji je napisan na njemačkom i engleskom jeziku, u prva tri odjeljka dane su opće informacije o kompjutorskom programu GEOMAP, kojim su izrađene karte, tj. mogućnosti programa i način pripreme podataka. Sve karte izrađene su metodom površinskih kartograma, tj. metodom u kojoj se prostiranje određenih pojava ili stanja prikazuje istim grafičkim znacima unutar jedne teritorijalne jedinice. Kao osnovna teritori-

jalna jedinica poslužio je okrug (Bezirk). U četvrtom odjeljku opisana je metoda određivanja granica klasa u koje se svrstavaju statistički podaci, a u petom odjeljku dana su potrebna objašnjenja za čitanje i korištenje karata.

Atlas sadrži 27 karata u mjerilu 1:1 400 000 i 47 karata u mjerilu 1:2 000 000. Na kartama su prikazani mnogobrojni statistički podaci prikupljeni raznim popisima a odnose se na stanovništvo, zaposlenost, stanovanje i poljoprivredu.

Da se olakša geografsko određivanje položaja podataka na kompjutorskim kartama a time i interpretacija sadržaja karata na kraju atlasa dodana je karta granica okruga s upisanim brojevima i odgovarajući popis naziva okruga. Nadalje, određeni broj karata odštampan je u crvenoj, zelenoj i plavoj boji i na njima su crnom bojom doštampane granice okruga (na nekim kartama kantona) ili riječna mreža.

Želja autra atlasa da svojim djelom, među ostalim, doprinesu razumijevanju kompjutorskih karata te da ukažu na interesantne prostorne aspekte mnogih na kartama prikazanih stanja i pojava, po mojem mišljenju potpuno je ostvarena.

N. Frančula